

Jei lūpomis išpažinsi Viešpatį Jėzų ir širdimi tikėsi, kad Dievas Jį prikėlė, būsi išgelbėtas (Rom 10, 9)

2013 m. lapkritis Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys Nr. 11 (136)

Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn. ISSN 2029-512X

Mano dienų tik sprindis...

Mano dienų tik sprindis, mano amžius kaip niekas Tavo akivaizdoje. Kaip kvapas yra žmogaus gyvenimas. /Ps 39,6/

Ankščiau, prieš nuopuolį ir mirtį, žmogus galėjo bendrauti ir „regėti“ Dievą. Šv. Rašte pasakyta, jog turėdamas laisvę pasirinkti, žmogus suvalgė vaisių nuo pažinimo medžio ir taip lyg nematoma siena atitvėrė Dievą nuo žmogaus... Žmogus nebematė Dievo, nes nuo tada pradėjo žiūrėti „pažinimo“ akimis. Jis nebematė Dievo, nes Dievas yra virš mūsų proto. Žmogus pats pasirinko šį maišto kelią – klysti, sunkiai dirbant nuolatos mokytis. Nuo tada esame nuolatos alkanai visokių pažinimo vaisių ir ištroškę gyvenimo. Mokomės visą gyvenimą visokių gyvenimiškų gudrybių, bet vis tiek suvargę mirštame ne daug ką išmokę ir supratę.

Ir tiktai, Dievas iš savo malonės, savo Žodžiu – Biblija nuolat moko žmogų išsitiesti, nebijoti, turėti viltį, tikėjimą ir meilę. Kodėl Dievas mus moko? Jis moko, nes nėra abejingas mums. Tiktai todėl. Tik todėl mes turime Dievo Žodį, kuris yra

mums gyvo tikėjimo jėga. Taip, su Jo pagalba mes galime suvokti, t.y. išmokti, jog mūsų gyvenimo šaltinis teka ne iš mūsų pačių. Kad viskas mums duodama iš Dievo rankos. Kad esame atsakingi už savo vaikus, savo artimuosius, už savo kūną. Panaši atsakomybė yra už pasiskolintus ar išsinuomotus daiktus. Mes jais naudojames, bet jie yra ne mūsų. Esame atsakingi už artimuosius, bet jie yra ne mūsų. Jie yra Dievo. Net mūsų pačių kūnas yra ne mūsų. Nors nenorime, bet mūsų dantys genda ir krenta. Visi mirsime, nors nenorime, ir kūnai pavirs į dulkes. Kūnai yra ne mūsų, gyvybės jėga, kuria mes gyvi, yra ne mūsų.

Tik mūsų tikėjimas Dievo Žodžiu ir viltis yra tikrai mūsų. Mūsų meilė yra tikrai mūsų. Tik jais mes galime pasiremti, kai galvojame apie visus mirusius, artimus ir tolimus, mylimus ir nemylimus. Todėl, tai suvokdami, skaitome Dievo Žodį iš Jono evange-

lijos 17 skyriaus, 24-26 eilutės:

Tėve, Aš noriu, kad tie, kuriuos davei, taip pat būtų su manimi ten, kur Aš esu, kad jie matytų mano šlovę, kurią man suteikei, nes pamilai mane prieš pasaulio sukūrimą. Teisingasis Tėve, pasaulis Tave nepažino, o Aš Tave pažinau. Ir šitie pažino, kad Tu mane siuntei. Aš paskelbiau jiems Tavo vardą ir dar skelbsiu, kad meilė, kuria mane pamilai, būtų juose ir Aš juose.

Šių didingų ir stiprių Jėzaus maldos žodžių papildomai aiškinti nereikia, be to, jie atsako į skundą, kurį išsako psalmininkas 39 psalmėje. Todėl, galvodami apie Amžinybę, mes drąsiai, dėl mūsų užtarėjo Jėzaus Kristaus nuopelno, atsiduodame Dievo malonei. Su viltimi ir meile minime brangius išėjusius.

**Gen. superintendentas kun.
Tomas Šernas**

Martynas Liuteris – žmogus, gražinęs krikščioniją prie Evangelijos

Lapkričio 10-ąją minėjome 530-ąsias Martyno Liuterio gimimo metines.

Šlovė Dievui, mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Tėvui, kuris iš savo didžio gailestingumo Jėzaus Kristaus prisikėlimu iš numirusių yra atgimdęs mus gyvai vilčiai ir nenykstančiam, nesuteptam, nevystančiam palikimui, kuris laikomas jums danguje. (1 Pt 1,3-4)

Mūsų viltis remiasi ne žemiškuoju turtu ar paveldu, bet nenykstančiu, nesuteptu ir nevystančiu palikimu. Ir mes jį turėsime amžinai – jau dabar turime, – tik dar nematome. Tai galingi ir brangūs žodžiai, ir aš tvirtinu, kad tas, kuris pagauna jų prasmę, pernelyg nesirūpins laikinomis gėrybėmis ir malonumais. Kodėl gi mes vis tiek jų tvirtai laikomės, nors ir tikime tuo, kas pasakyta? Juk žemiškieji dalykai trumpaamžiai, jie greitai pražūva ir sunyksta.

Dar daugiau, žemiški dalykai yra netyri ir mus suteršia, nes niekas nėra toks skaidrus ir šventas, kad jo nesuteptų žemiškieji dalykai. Bet šis nenykstantis palikimas yra visiškai tyras, o tas, kuris jį gauna, amžinai išlieka švarus. Tas palikimas nesusupus, nenuvys nei nesunyks. Visi žemėje esantys daiktai ir dalykai, net jei būtų tvirti kaip geležis ar akmuo, suirs ir amžinai nesitęs.

Štai žmonės sendami netenka

M. Liuterio portretas, nutapytas 1529 m. Luko Kranacho vyresniojo

grožio, bet amžinasis gėris nekinta, jis amžinai išlieka šviežias ir gyvybingas. Nėra žemėje tokio didelio malonumo, tokio gėrio, kuris laikui bėgant nesunykėtų. Žmonės galiausiai pavargsta nuo visko, kas tai bebūtų. Bet šis palikimas ne toks. Jis visas priklauso mums per Dievo malonę Kristuje – jei tikime tuo; jis suteikiamas mums dovana, Jo nepelnus.

Lapkričio 10-ąją minėjome

530-ąsias Martyno Liuterio gimimo metines. Liuteris gimė 1483 m. lapkričio 10-ąją Eislébene, Vokietija. Kitą dieną, lapkričio 11-ąją, pakrikštytas pagal tą dieną minimo populiaraus šventojo Martyno iš Turo (IV a.) vardą. 1501 m. pradėjo teologijos studijas Erfurto universitete. Teologijos mokslų daktaras. 1505 m. įstojo į augustinų vienuolyną, 1507 m. išventintas Romos katalikų bažnyčios kunigu.

1517 m. spalio 31-ąją, Visu Šventųjų išvakarėse, Vitenberge paskelbė 95 tezes, kviesdamas Bažnyčios ir tikėjimo atnaujinimui („Tikrasis Bažnyčios turtas yra šventojo Dievo šlovės ir gailestingumo Evangelija“, 62).

1521 m. Vormso susirinkime gynė ir neatsisakė savo įsitikinimų, remdamasis Šventuoju Raštu ir juo grįsdamas mokymą. Liuterio pasekėjai pradėti vadinti liuteronais, nors jis pats nepritarė tokiam pavadinimui. 1529 m. parašė Didįjį ir Mažąjį Katekizmus. 1534 m. išleista visa iš originalo kalbų į vokiečių Liuterio išversta Biblija.

Dr. Martynas Liuteris mirė 1546 m. vasario 18 d. Eislébene.

**LELB vyskupas
Mindaugas Sabutis
Iš www.15min.lt**

Vytauto Kasiulio dailės muziejus

Spalio 16 d. reformatai senjorai lankėsi Vytauto Kasiulio dailės muziejuje. Tai naujas Lietuvos dailės muziejaus padalinys, įsikūręs istoriniuose Vilniaus mokslo bičiulių draugijos, veikusios 1907-1939 metais, rūmuose, kurie pastatyti pagal Henriko Wojnickio ir Jano Trojano projektą XX a. pradžioje neoklasicistiniu stiliumi.

Rūmuose anuometinės Vilniaus krašto inteligentijos pastangomis

buvo sukurtas kultūros židinys, kuriame tilpo archyvas, biblioteka, muziejus, vyko įvairūs kultūriniai, visuomeniniai renginiai. Autentiškas draugijos pavadinimas „Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Wilnie“. Draugijoje būrėsi Vilniaus krašte gyvenę inteligentai lenkai bei lietuviai mokslininkai, nemokėję lietuvių kalbos ir negalėję ar nenorėję įsijungti į Lietuvių mokslo draugijos veiklą. Abi draugijos palaikė ryšius,

bendradarbiavo kultūrinėje, mokslinėje plotmėje.

1949-1980 m. pastate buvo įsikūręs LTSR revoliucijos muziejus. Šiam muziejui pastačius naujus rūmus kitapus Neries, nuo 1981 m. – Lietuvių tarybinės dailės galerija, buvo rengiamos šiuolaikinės dailės teminės ir personalinės parodos. 1991 m. pastate buvo įrengtos Lietuvos dailės muziejaus meno kūrinių saugyklos.

nukelta į 3 p. ►

Skaitytojos žodis

Pirmasis žodis – sveikinimas „Vilniaus reformatų žinių“ rengėjams, nešantiems nelengvą leidybos našą ir džiuginantiems mus – skaitytojus – jau *PENKIOLIKA METŲ*.

Leidinyje skelbiami įdomūs, skaitytojus prusinantys straipsniai iš evangelikų reformatų istorijos, buvusių ir esamų kunigų pamokslai ar jų ištraukos, informacija apie vykstančius Sinodus, jų priimtus kanonus, sprendimus, eilinės žinios iš mūsų ir kitų parapijų gyvenimo. Jame atsispindi ir jubiliejinės sukaktys, sutuoktuvės, krikštynos, naujų bažnyčios narių konfirmacija, netektys. Be abejo, viso to taip pat reikia.

Tačiau aš norėčiau pasidžiaugti tokiais, iš pažiūros mažais, bet subtiliais dalykais.

„Vilniaus reformatų žinios“ eina su šūkiu „Veritas vincet“ (Tiesa nugalė). Tačiau kiekvienas numeris turi savo epigrafą (arba moto), kuris paprastai duoda rašiniui tam tikrą kryptį. Nebandžiau patyrinti kiek tai pavyksta, bet leidinį skaityti visada pradėdavo nuo jo. Neklausinėjau kas iš leidėjų juos parenka, tačiau skaitydama kiekvieną kartą grožiuosi. Tie rūpestingai parinkti epigrafai – nuostabios Šventojo Rašo citatos, kurias kartu sudėjus, gautume gražių, pamokančių, širdį pakeliančių minčių rinkinuką.

Kai kurias jų iš įvairių metų numerių savo ruožtu čia pacituosiu (šaltinio nenurodau, pateikiu tik „V.r.ž.“ numerį, kuriame buvo spausdinta).

Pačiame pirmajame laikraštėlio numeryje, išėjusiame 1998 metų

lapkričio mėnesį, skaitome: „Dabar pasilieka tikėjimas, viltis, meilė, šitie trys: bet jų didžiausia yra meilė“. Argi ne to mus moko Viešpats, argi ne tokie žodžiai turėtų lydėti mus per gyvenimą?

Man tie epigrafai, tos citatos tarsi rodo mūsų parapijos kelią per užgriuvusius sunkius išbandymus, ėjimą per tiesos ir ramybės ieškojimus. „Daryk, kas teisu ir gera Viešpaties akyse, idant tau sektųsi“ (2005 m. balandis) arba: „Viešpats veda žmogaus žingsnius. Nors ir sukluptų, jis neliks gulėti, nes Viešpats padės jam atsikelti“ (2010 m. rugpjūtis); dar vienas: „Nesiduok pikto nugalimas, bet nugalėk pikta gerumu“ (2000 m. rugpjūtis).

Kai kurie iš jų dabar tiktų per laiką paaiškėjusiems apsišaukėliams ir „netikriems pranašams“. Sakykime: „Vargas ganytojams, kurie klaidina ir išblaško mano ganyklos avis“ (2003 m. vasaris); „Teatstoja nuo neteisybės kiekvienas, kuris mini Viešpaties vardą“ (2000 m. gegužė).

„Sugrįžkite pas mane, ir aš pas jus sugrįšiu, – sako Galybių Viešpats“ (2005 m. vasaris) skamba tarsi kvietimas sunkiai pakėlusiams išbandymų metų, kai teko melstis ne savo maldos namuose.

Galu gale, argi ne dabar mes galime tarti: „Viešpatie... Tu gini mano

teisę ir bylą, sėdėdamas soste kaip teisusis teisėjas“ (2013 m. liepa).

Mūsų mielas generalinis superintendentas kun. Tomas Šernas, skelbdamas padėką savo gnomiesiems 2013 m. liepos numeryje, taip pat pateikia pamokančią ištrauką: „Su visu nuolankumu bei romumu, su išsverme pakęsdami vienas kitą meilėje, siekite išsaugoti Dvasios vienybę taikos ryšiais“.

Skaitydami šviesius dalykus, skaidrėjame patys.

Paėmę į rankas 2009 m. gruodžio mėnesio leidinuką, randame kalėdinį dvasininkų ir seniūnų tarybos sveikinimą – paraginimą: „Broliai ir sesės Kristuje! Iš širdies gelmių dėkodami už Išganytojo Gimimą, sveikinkime vieni kitus Dievo Žodžio šviesoje ir prašykime Viešpaties ramybės bei palimos mūsų namams!“. Jis puikiai tinka ir šiais, ir kitais metais, nes ramybės šioje žemėje taip mažai.

Tai detalės, bet jos rodo mums kelią ir kartais vien to užtenka, neramiai širdžiai paguosti.

Savo žodį baigiu tokiu epigrafu: „Ieškojau Viešpaties, Jis išklaušė mane ir išgelbėjo mane iš visų mano baimių“ (2011 m. lapkritis).

**Parapijos narė
Genė Kniūkštienė**

2012 m. istorinis Vilniaus pastatas rekonstruotas ir modernizuotas, pritaikius jį muziejaus šiuolaikiniam poreikiams. Dabar rūmuose veikia nuolatinė dailininko Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija. Juose saugoma dailininko našlės Bronės Kasiulienės, gyvenusios Paryžiuje, 2010 m. Lietuvai dovanota ir sūnaus Vytauto Kasiulio Lietuvos dailės muziejui perduota dailininko kūrinių kolekcija bei asmeninis archyvas.

Muziejaus gidė supažindino senjorus su neeilinio dailininko, kilusio iš mažo Lietuvos miestelio Simno,

gyvenimo istorija, papasakojo apie jo klajones po karo patekusį Vakarų, išgyvenimus, kūrybinius ieškojimus.

Tapytojo V. Kasiulio palikimas bus nuolatos eksponuojamas pastato antrame aukšte, o pirmame – rengiamos teminės parodos. Senjorai apžiūrėjo parodą „Vytauto Kasiulio Paryžius“ iš trijų parodų ciklo „Europos miestai“ ir Danijos kronprinco Frederiko VII atvežtą parodą „Šiuolaikiniai karališkieji rūmai“.

„V.r.ž.“inf.

*Vytauto Kasiulio
dailės muziejaus rūmai*

Mokslininkų diskusija apie Reformaciją Lietuvoje

Lapkričio 5-ąją Lietuvos mokslų akademijoje vyko Reformacijos dienai skirtas disputas „Reformacija Lietuvoje: asmenybės, procesai, idėjos“, kuriame įžvalgomis dalinasi doc. habil. dr. INGĖ LUKŠAITĖ ir prof. habil. dr. DAINORA POCIŪTĖ-ABUKEVIČIENĖ.

Diskusijos dalyvės Dainora Pociūtė-Abukevičienė ir I. Lukšaitė

Pasak doc. habil. dr. Ingės Lukšaitės, XVI amžiuje žmonių poreikis keistis ėjo per tikėjimą, todėl ir kilo Reformacijos judėjimas Europoje. Po kurio laiko Reformacija pasiekė ir Lietuvą, kuri, prabėgus šimtmečiui, t.y. XVII a. viduryje, jos įtakojama labai pasikeitė. Prof. habil. dr. Dainoros Pociūtės-Abukevičienės teigimu, Europoje Reformacijos idėjos sklido iš dviejų centrų – Vitenbergo ir Ženevos. Jos pasiekė ir Lietuvą, kur sprendė tokius pačius klausimus, kaip ir Europoje.

Jai oponuojanti I. Lukšaitė pabrėžė, kad „žmonės ieškojo tikro tikėjimo. XVI a. labai gausu Šventojo Rašto vertimų į tas kalbas, kuriomis žmonės kalbėjo. Taip Reformacija siekė dar labiau priartėti prie žmogaus. Pradžioje Reformacija Lietuvoje buvo tikėjimo ieškojimo judėjimas. Tai buvo teologinės minties išlaisvinimas. Nesutinku su Dainora, jog Reformacija Europoje turėjo du centrus – tai priklausė nuo

pačių žmonių pasirinkimo. Minties skaidymasis vedė mūsų protestantus į daugelį srovių, ir tai buvo sėkmės priežastis“.

D. Pociūtė-Abukevičienė pataravo Kulviečio mintį, jog Bažnyčia turi būti paremta sąžine, o ne dogmomis. Reformacija – sąžinės laisvės laidas, taip pat ir filosofinės minties pradininkė.

Neliko pamirštos ir savo įnašą į Reformacijos puokštę įnešusios asmenybės. I. Lukšaitės teigimu, neįmanoma išskirti vienos asmenybės, nes Reformacija buvo judėjimas. Kiekviena iš tų iškilų žmonių asmenybių buvo savaip svarbi, kiekviena įnešė svarų indėlį: Abraomas Kulvietis – maištavo, Stanislovas Rapolionis – visus pritrenkė savo erudicija, Radvila Juodasis – nebijoję drąsiai skleisti Reformacijos idėjų Lietuvoje, buvo tarsi jos vėliavnešys.

D. Pociūtės-Abukevičienės manymu, lemtinga figūra Reformacijos judėjime – Radvila Juodasis, kurio dvare Lukiškėse 1553 m. įvyko pirmosios ev. reformatų pamaldos. Ši asmenybė susirašinėjo laiškais su Jonu Kalvinu, Europos Reformacijos centrų atstovais. Mokslininkė apgailestavo, jog nėra išlikusių originalių to meto asmenybių portretų.

Disputo metu svarstyta, kodėl Reformacija, buvusi tokia sviri XVI–XVII a., Lietuvos valstybėje vis dėlto neįsigalėjo. I. Lukšaitės žodžiais tariant, Reformacijos

silpnėjimą lėmė intelektualinis silpnumas, lenkų kalbos, kaip rašto kalbos vartojimas, ir dar daugelis kitų priežasčių.

D. Pociūtė-Abukevičienė, pasisakydama šiuo klausimu, sakė: „Manau, jog Lietuva buvo pliuralistinė valstybė. Reformacijos, kaip religijos, nepasirinko nė vienas Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovas. Taip pat, vyko arši kova su antitrinitoriais. Šis reiškinys silpnino reformatus. Ir, manau, tai buvo pagrindinės priežastys, kodėl Reformacija neįsigalėjo Lietuvoje“

Minėtas vakaras tapo išskirtinis tiek savo forma, tiek turiniu – tai buvo vienas iš tų retų renginių, kuriame kryžiuojasi žymių mokslininkų mintys vardan gilesnio istorinių reiškinų suvokimo. Todėl niekas tą vakarą neskubėjo skirstytis – buvo gilų, jauku, nuoširdų, atvira. Ir gražu. Vakara papuošė Vilniaus ev.reformatų choro „Giesmė“ ir „Pagirių dainorių“ jungtinio choro (vad. Janina Pamarnackienė) atliekami kūriniai.

Disputo dalyviai skirstėsi su viltimi sulaukti tokių ir panašių renginių ateityje. Tad Lietuvos reformacijos istorijos ir kultūros draugijai, Mokslininkų rūmams – šio renginio globėjams – bus apie ką pagalvoti ateityje.

Gieda jungtinis choras

Viktorija Liauškaitė
Aurelijos Arlauskienės nuotraukos

Svarstomas paminklo Salaspilio mūšiui atminti statymas Biržuose

Biržų savivaldybės tarybos kolegijos posėdyje buvo nagrinėjamas klausimas dėl paminklo Salaspilio (Kircholmo) mūšiui atminti statybos. Paminklas, sukurtas pagal Vytauto Didžiojo karo muziejaus dailininkės Rasos Gumbrevičienės ir direktoriaus pavaduotojo, karo istoriko Arvydo Pociūno projektą, turėjo stovėti Latvijoje, prie Dauguvos upės, apie 18 km nuo Rygos – Salaspilio mūšio vietoje.

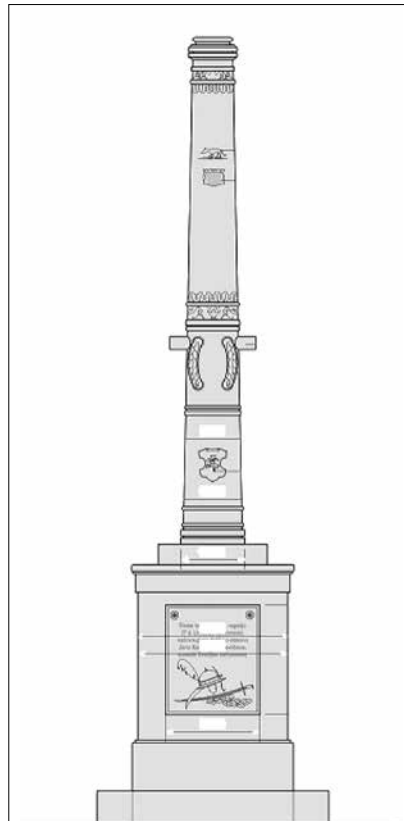
Tačiau latviams atsisakius, paminklą pasiūlyta statyti Biržuose, nes miestas glaudžiai susijęs su Lietuvos etmonais Radvilomis ir švedų kovomis. Statyba bus finansuojama iš Krašto apsaugos ministerijos, Lietuvos kariuomenės, Užsienio reikalų ministerijos, Atsargos karininkų sąjungos skirtų lėšų.

Koloną primenanti viršutinė paminklo dalis – 1633 m. nulietos lietuviškos patrankos vamzdžio kopija. Fundamento priekinėje pusėje

– tekstas lietuvių kalba: „1605 m. rugsėjo 27 d. Lietuvos kariuomenė, vadovaujama didžiojo etmono Jono Karolio Chodkevičiaus, sumušė Švedijos kariuomenę.“ Po tekstu – 1600 metų husarų šalmas ir XVI–XVII a. kardas ant ąžuolo šakos. Patrankos vamzdžio laibgalys papuoštas žirgų figūromis ir ąžuolo lapais. Kiek žemiau – vilko figūra su lotynišku užrašu: „Girdi, kaip staugia alkanas vilkas, vargas tam, kurį jis užgriebia savo nagais“.

Paminklo fundamento kitoje pusėje lietuviškai užrašyta: „Pakeleivi, sustok ir pasimelsk už šiame mūšio lauke žuvusius karius.“ Šis tekstas turėtų priversti kiekvieną susimąstyti apie šį svarbų istorinį įvykį, o krikščionį – ir pasimelsti už šiame lauke žuvusius įvairių tautybių karius.

Parengta pagal Biržų rajono savivaldybės informaciją

Paminklo piešinys

Kauno parapijoje – šventė

2013 m. lapkričio 10 d. Kauno evangelikų reformatų parapija pasipildė dviem naujais nariais – jauna muzikų šeima – Paule ir Žygimantu.

Ši jauna šeima visus metus lankė reformatų pamaldas, dalyvavo Kauno parapijos veikloje, pakrikštijo sūnelį mūsų bažnyčioje. Kauno parapijos senbuviai džiugiai priėmė naujuosius narius į savo gretas, juos padrašindami žodžiu, knygomis apie tikėjimą bei reformatų išpažinimo pagrindus.

Šio sekmadienio pamoksle kun. Tomas Sakas kalbėjo apie Dievo karalystę, jos atėjimą, prasmę...

Iškart po pamaldų, bažnyčioje, Konfirmacijos proga naujieji parapijietčiai padovanojo mums sakralinės muzikos koncertą, ir suteikė malonius jausmus ne tik parapijietčiams, bet ir svečiams, dalyvavusiems šventėje. Koncertas dar kartą patvirtino kun. Tomo Sako žodžius, jog Dievo karalystė yra tarp

mūsų, kiekviename žingsnyje. Juk neveltui G. de Staël-Holstein yra pasakiusi, kad laimė toks stebuklingas daiktas – kuo daugiau jos atiduodi, tuo daugiau turi. Kauno evangelikų reformatų parapijoje įvykusi šventė

tik dar kartą patvirtino ir sustiprino kunigo pasakytus žodžius.

Džiaugiamės, kad darni, energinga šeima papildė mūsų Kauno ev. reformatų parapiją.

Eglė Grucytė

Įspūdinga diena Panevėžio parapijoje

Ir visa, ką tik darytumėte žodžiu ar darbu, visa darykite Viešpaties Jėzaus vardu, per Jį dėkodami Dievui Tėvui. *Iš Laiško kolosiečiams 3,17*

2013 m. lapkričio 10 d. – didžiulė šventė Panevėžio parapijoje. Į pamaldas iš Vilniaus atvyko generalinis superintendantas kunigas Tomas Šernas ir parapijos administratorius kunigas Raimondas Stankevičius. Pamaldos buvo neeilinės, daugiaproginės. Į Panevėžį dvasininkai laikyti pamaldų atvažiuoja kas antrą sekmadienį. Tad, kad ir pavėluotai, buvo paminėta Reformacijos diena, ir, kaip ir priklauso tokios dienos proga, pamaldos buvo su Viešpaties Vakariene. Kita proga – į pamaldas atėjo, nors ir pasiramščiuodama dailia lazdele, šimtametė parapijietė, lapkričio 1 d. atšventusi 100 METŲ Jubiliejinį gimtadienį, buvusi giesmininkė, dainininkė MARIJA TREČIOKAITĖ – PLEPIENĖ – KORSAKIENĖ. Jubiliate sėdėjo bažnyčioje pirmoje eilėje laimingai šypsodamasi. P. Marija, kaip prisipažino vienai iš daugelio atėjusių Jos aplankyti žurnalistų, korespondentų, „neturi pričynios mirti ar būti nelaimingai“: visi vargai, bėdos jau praėityje, ją supa tik geri žmonės, užaugintos trys puikios dukros, prisimena ir aplanko ar nors gėlių atsiunčia toli – už jūrių marių gyvenanti anūkė.

Į pamaldas susirinko nemažai parapijiečių. Iš klausė labai nuširdžią ir pamokančią kunigo Tomo

Šerno homiliją. Darniai nuskambėjo 167-oji giesmė iš Lietuvos evangelikų reformatų 1910 m. laidos giesmyno „Laimink, mielas Pone, dangiška žegnone, sergėk mus ir niekados neišleisk iš apveizdos“. Šią giesmę ir kitas iš šio, taip vadinamo Dagilio giesmyno, Jubiliate ir dabar dar mėgsta pagiedoti viena namuose.

Pamaldų pabaigoje parapijos seniūnė Irena Skiauterytė ir parapijos seniūnų valdybos pirmininkas krt. Petras Romualdas Puodžiūnas pasveikino gerbiamą Jubiliatę, visi sugiedojome „Sveikiname Jus širdingai“. Jubiliate tarė atsakomąjį žodį, dėkodama Dievui ir visiems ją pasveikinusiems, ypač jos pagerbti atvykusiems net abiem parapiją aptarnaujantiems kunigams.

Po pamaldų čia pat bažnyčios patalpose Agapę malda pradėjo gen. superint. kunigas Tomas Šernas, parapijos seniūnų valdybos pirmininkas krt. Petras Romualdas Puodžiūnas dar kartą pasveikino gerb. Jubiliatę, darniai nuskambėjo „Ilgiausių metų“, o pati Marija savo nuostabiai gražiu balsu padainavo keletą dainų, tuo nustebindama visus susirinkusius.

Dar kartą linkime mūsų mielai parapijietei kad ir tolesnėje Jos gyvenimo knygoje būtų kuo daugiau gerų įrašų, kad liūdnos minutės, bėdos,

nelaimės praeitų pro šalį.

Būkite ir toliau tokia jaunatviška, optimistė, sveika ir, Dievo vedama, toliau eikite laimingai gyvenimo keliu.

Dėkojame gerb. kunigams, savo apsilankymu pagerbusiems mūsų Jubiliatę ir parapiją.

Šventės akimirkas užfiksavome nuotraukose.

Palmyra Griciūnienė

75-erių metų Jubiliejaus proga

Mūsų parapijietės, giesmininkės ALINA BALTRŪNIENĖ ir DALIA GERDVILIENĖ Januševičiūtės lapkričio 12 d. šventė gražų, jubiliejinį gimtadienį. Dvi – viena. Taip visada. Visur kartu, visur drauge, ar šventės, ar bėdos.

Mielos sesės,

mielos mano bendramokslės,

kai galvoju apie Jus, pirmiausia visada pamatau mūsų mergaičių klasę, Jus sėdinčias trečiame suole vidurinėje eilėje. Vienodai apsirengusias, vienodai susipynusias kasas. Visada stropiai pasiruošusias pamokoms, visada besistengiančias viską nepriekaištingai atlikti.

O kaip neprisiminti mūsų klasės rengtų pasilinksminimų – vakarėlių, kurių metu kiekviena juos rengianti klasė turėdavo paruošti meninę programą. Mums dėl to jokio vargo nebūdavo, nes daugelis mergaičių puikiai dainuodavo, šokdavo, deklamuodavo. O pagrindinis numeris visada būdavo Jūsų. Jūs ne tik gerai derančiu duetu (Dalia sopranu, Alina puikaus tembro altu) dainuodavote, bet ir grodavote – Dalia mandolina, Alina gitara. Labai visiems patikdavo Jūsų pasirodymai. O kas gali suskaičiuoti, kiek dainų Jūs mokėdavote ir tebemokate? Žinau, kad ir dabar dainuojate ir giedate, savo dainas ir giesmes pateikiate etnografams, užrašinėjantiems tautos palikimą. Bet ar dar kada nors dviese susėdusios pagrojaite?

Baigus mokyklą mūsų keliai išsišyrė, nors visos mokėmės Vilniuje: su Alina visai greta, tame pačiame Vilniaus universitete (tada V. Kapusko vardo), tik Alina Chemijos fakultete, o aš Fizikos–matematikos, o Dalia fiziką studijavo pedagoginiame institute.

Bet grįžkime į pačią pradžią. Sesės Alina ir Dalia gimė 1938 m. lapkričio 12 d. Biržų rajono Iškonių kaime giliai tikinčių ir atsidavusių Bažnyčiai reformatų Alinos Jakubėnaitės ir Petro Januševičių šeimoje. Mergaitės buvo auklėjamos reformatiškoje aplinkoje, mama – puiki giedotoja, giesmės ir dainos skambėjo jų namuose. Besimokydamos Biržuose jos gyveno „ant buto“ pas Katrytę Grynaitę, kuri irgi nuolat giedodavo. Giedoti jos nenustojo

Prisiminimai... Kaip be jų gyventume?
Be tų ievų prie Apaščios baltų?
Gal praeitis neleidžia mums pasenti?
Ką aš kalbu? Juk nesenstame, o tik patirties
igyjame ir Jūs, ir aš su Jumis kartu.

ir besimokydamas Vilniuje, todėl ir nėra mūsų Giesmyne giesmės, kurias jos nemokėtų.

Visada stebina neparastas sesių darbštumas. Ką jos daro – daro puikiai. Daugelį metų, kai būdavo vertinami kolektyviniai sodai, Dalios sodas visada būdavo pripažįstamas gražiausiu. Alina tuomet gal sodo neturėjo, bet dabar jų abiejų sodai veši, skęsta gėlėse, daržai džiugina derliumi, nerasi juose nė mažiausios piktžolytės.

Po Nepriklausomybės atkūrimo, mūsų Mamytės buvo vienos aktyviausių bažnyčios atkūrėjų. Nuo jų stengdavomės neatsilikti ir mes.

Džiaugėmės, kad prasidėjo pamaldos atgautoje bažnyčioje, kad galime giedoti mūsų gražiausias giesmes pamaldų metu ir „Giesmės“ chore. Įrašėme laidotuvių giesmes, kurias iki šiol skamba apsėdų ir laidotuvių metu ir, vertinant muzikiniu požiūriu, geresnio įrašo nėra. Sesės labai išgyvendavo ir dabar išgyvena, jei bažnyčioje kas nors ne taip. O „ne taip“ buvo labai daug kas, ypač Bažnyčia užurpavus „netikriems pranašams“... Kas pasakys, kiek naktų dėl to negalėdavom užmigti...? Jos, kaip ir mūsų Mamos, labai rūpinasi, kad bažnyčia būtų tinkamai papuošta įvairioms šventėms. Svarbiausia, kad puikiai išmano, kaip tai turi būti padaryta.

Mielosios, visos parapijos vardu sveikinu Jus puikaus 75 metų Jubiliejaus proga. Linkiu tik vieno – sveikatos, sveikatos ir dar kartą sveikatos! O kai ji pagerės, tai dar gyvensime... kol krisdamos numirs mūs žvaigždės – tada jos būna gražiausios...

Tegu Likimas – lyg asfalto juosta vis dar suves mus.

Ar spėsime suvokt – žydėjimas jau baigias?

Kiek dar lemta nueit per tuos žodžių dirvonus, gal skaičiuoti neverta.

Kol širdy vyturėlio giesmė, ar uždrausi pakilt ir čirenti?

Su meile, R. B.

Senjoro kun. P. Jašinsko 70-čio minėjimo svečiai 1959 metais. Iš kairės stovi antra Dalia, trečia Alina Januševičiūtės

Vasaros atgarsiai. LDK takais Baltarusijoje

Kada geriausia prisiminti turiningas vasaros kelionių dienas, jei ne vėlyvą rudenį, kai tamsūs vakarai, kai vasaros šilumos ir žalumos nei kvapo? Juo labiau, kad kelionė į Baltarusiją leido prisiliesti prie Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijos, pamatyti senovės įvykius ir žmones menančias pilies, vietas.

Didelė grupė keliauninkų, kurių dauguma – evangelikai reformatai, į Baltarusiją vyko savaitgalį, rugpjūčio 17-18 dienomis. Kelionė organizuota Vilniaus evangelikų reformatų parapijos, kunigo Raimondo Stankevičiaus rūpesčiu.

Aplankytos Krėvos, Myro, Naugarduko, Lydos pilyys, Nesvyžiaus rūmai. Kelionės pirmos dienos popietė buvo skirta Minskui, kur mūsų evangelikų reformatų atstovai su kunigu Raimondu Stankevičiumi susitiko su Minsko evangelikais reformatais.

Žinoma, kiekvienas įsiminė (ar net užsirašė) vienus ar kitus faktus, papasakotus mūsų gidų, nusifotografavo aplankytose vietose.

Krėvos, Naugarduko pilyys būtų likę tik išpūdingais griuvėsiais, jei ne ekskursijos vadovo pasakojimai, pilni intriguojančių detalių, kurių rastum ne kiekvienoje istorijos knygoje.

KRĖVOS PILYJE, kurios dabar likę tik kasdien beirstantys griuvėsiai, 1382 m. rugpjūčio mėn. buvo klastingai Jogailos ir jo brolio Skirgailos įviloti ir įkalinti Kęstutis ir Vytautas. LDK kunigaikštis Kęstutis rugpjūčio 15 d. – per Žolynę buvo pašmugtas, o Vytautui, persirengusiam

moteriškais, manoma, su Vytautu atėjusios kartu pasimatyti jo žmonos Onos tarnaitės rūbais, pavyko pabėgti ir nusigauti į Mozūriją pas Onos gimines. Iš ten jau vokiečių ordino padedamas Vytautas pradėjo kovą dėl tėvonijos – Trakų.

NESVYŽIAUS PILYJE grupė persiskyrė į dvi dalis ir buvome vedžijami puikių gidžių, kurios kalbėjo garsiai ir aiškiai. Tai buvo labai svarbu, nes savaitgaliais, kaip matėme, būna ypač daug turistų. Keletą kartų net teko palaukti, kol žmonių srautai prasilenks kokioje nors siauresnėje vietoje, pavyzdžiui, ant laiptų.

Nesvyžius istoriniuose šaltiniuose pirmąkart minimas 1223 m. Pilis pastatyta 1582 m. Radvilų ir jiems priklausė iki pat 1939 m. Valdant Radviloms mieste pastatytas didelis Nesvyžiaus architektūrinis kompleksas: pilis, rūmai, Kristaus kūno bažnyčia, kurioje yra per 70 Radvilų karstų – sarkofagų. Paskutinė urna čia atgabenta 1999 m. Joje – Londone mirusio Antano Radvilos palaikai. Keleri metai prieš mirtį jis aplankė savo buvusias rūmus, bažnyčią ir panorą būti palaidotas greta protėvių. Klausantis mūsų vadovo pasakojimų

Krėvos pilies griuvėsiai

apie ten palaidotų Radvilų likimus, tai šiurpas nukrėsdavo, tai akis suvilgydavo užuojautos ašara.

XVIII a. Radvilos pasikvietė keletą Vokietijos ir Italijos architektų, kurie iš esmės perstatė ir praplėtė pilį, atnaujino interjerą ir užveisė anglišką parką. Sovietmečiu pilyje buvo sanatorija, parkas buvo apleistas ir sunyko. 2005 m. rūmų kompleksas įtrauktas į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą. Rūmai neseniai rekonstruoti, nors, kaip buvo galima spręsti iš gidų pasakojimų, daug dalykų ten nebėra autentiški, nes neišlikę arba buvę išgriauti dar remontuojant buvusią sanatoriją. Rekonstruotos rūmų salės įrengtos įvairiais stiliais: baroko, rokoko, klasicizmo. Kai kurios salės, iš pirmo žvilgsnio labai prabangios, ilgiau jose pabuvus, ima erzinti savo ryškių spalvų kontrastais. Nejučia kyla mintis: ar Radvilos, būdami vieni iš labiausiai Europoje išsilavinusių ir turtingų kilmingųjų, būtų turėję tokį skonį? Bet tai tik asmeninė nuomonė, galbūt, svarbu tai, kad čia apskritai galima lankytis, nes rūpinamasi atstatymu. Išpūdį paliko Baltoji salė, kurioje ant priešingų sienų kabo po didelį veidrodį. Atsistojant tarp jų viduryje salės, galima veidrodžiuose pamatyti tamsų tunelį, o dar įdėmiau išžiūrėjus, pasak gides, pamatytume moters figūrą. Tai – Barbora Radvilaitė.

Nesvyžiuje taip pat pamatėme kaip Radvilų laikais veikė rūmų teatras, kaip mechanizmų pagalba buvo

Su Minsko reformatais

kuriami įvairūs garso, vaizdo efektai.

Suvenyrų parduotuvėlėje nusipirkę suvenyrų, baltarusiškų saldumynų ar didžiulį butelį Radvilų šampano, kurio negausite nusipirkti niekur kitur, kaip tikino gidai, pasukome Myro pilies link.

MYRO PILIS – į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą įtraukta didžiulė, prieš keliolika metų visiškai atstatyta pilis. Dabar joje yra muziejus. Tik pamatę Myro pilį ekskursijos dalyviai panorą visi drauge nusifotografuoti jos fone, o po to pasklido po rūmų menes, bokštus, galerijas ir kiemą.

Pilis pradėta statyti XV a. pabaigoje. Vėliau gotikiniai rūmai atiteko Radviloms, kurie juos užbaigė jau renesanso stiliumi. Pilis tokia didelė, kad žiūrint pro jos langus į ilgiausias sienas, didelius bokštus, atrodo, kad užtruktų nemažai laiko nueiti iš vieno jos galo į kitą, o užlipti į visus bokštus, pereiti per visus jos aukštus – reikėtų bent pusės dienos. Pilies sales saugo reiklios prižiūrėtojos, kurios dažnai reikalauja parodyti bilietį. Tačiau atsidūrus prie labai stačių, aukštų ir siaurų laiptų, vedančių į vieną iš bokštų, prižiūrėtoja paskatino neatsisakyti galimybės pamatyti viršutinį aukštą, nes „ten labai gražu“. Tikrai, gailėtis neteko.

Nuvykę į **NAUGARDUKĄ**, radome nuostabų kraštovaizdį, vaizdingą miestelį ir pilies griuvėsius. Naugardukas, manoma, įkurtas 1116 metais, mūrinė pilis jau stovėjo Vytauto laikais (1392–1430). Užlipę į pilies kalną ir šiltą vasaros dieną susėdę ant žolės šalia istorinių griuvėsių, grožėdamiesi puikiais vaizdais, klausėmės ekskursijos vadovo trumpos istorijos paskaitos.

Yra versijų, kad būtent Naugarduke 1253 m. buvo karūnuotas Mindaugas ir faktiškai miestas tapo LDK sostine. Pilyje 1426 m. buvo sušauktas bajorų seimas, vykdavo bajorų suvažiavimai ir pasilinksminimai. Per 1654–1667 metų rusų-lenkų kovas buvo visiškai sugriauti pilies bokštai, o pilies sienos sugriautos švedų per Šiaurės karą.

Naugarduką garsina ir vieno žymiausio XIX a. poeto – Adomo Mickevičiaus vardas. Jis 1798 m. gimė Zaosėje, netoli Naugarduko. Vaikystę praleido Naugarduke, ten baigė dominikonų mokyklą. Didinga pilis vėliau A. Mickevičių paskatino parašyti poemą „Gražina“.

Gaila, kad nuvykę į kitą mūsų maršruto punktą – **LYDĄ**, nebepatekome į atstatytos pilies vidų, nes buvo per vėlu. Liko tik pasigrožėti aukštomis pilies sienomis, kuriose ryškiai skyrėsi senovinių pamatų akmenys nuo dabartinės statybos mūrų. Bet dėl to buvo laiko pavaikščioti po miestą, pasigėrėti jo švara, įdomiomis skulptūrėlėmis, netikėtais miesto apželdinimo akcentais. Žinoma, ir užbėgti į „univermagą“ lauktuvių. Iš Lydos pasukome Vilniaus link. Baltarusijos – Lietuvos pasienio muitinių postus pervažiuome prieš pat 12 val. nakties.

Tos dvi kelionės dienos buvo pilnos įspūdžių: paslaptingi senovės pilių griuvėsiai ir plačios, ilgos Minsko gatvės (Nepriklausomybės prospektas – 25 km ilgio), įspūdingi vaizdai žvelgiant nuo aukščiausio sostinėje pastato – Nacionalinės bibliotekos – apžvalgos aikštelės, puikaus, senovinės muzikos ansamblio

Namas Naugarduke, kur A. Mickevičius praleido vaikystę

garsai žengiant Radvilų koplyčios link Nesvyžiaus rūmuose, švytinčios rūmų menės ir... mūsų viešbučio pavadinimas – „40 let Pobedy“. O kur dar labai skanūs baltarusiški ledai, kurių negali atsivalgyti, ir malonūs, padedantys vieni kitiems bendrakeleiviai.

Kelionės pabaigoje kažkas išreiškė mintį, kad kitamet būtų gerai aplankyti garsiąsias Ukrainoje esančias LDK pilies...

Irena Skiauterytė Panevėžys

Viešbutis, kuriame nakvojome

Myro pilis

Naugarduko pilies griuvėsiai

Lydos pilis

Lietuvos Mažoji Lietuva

Mažoji Lietuva.... Padalyta Lietuvos – Rusijos – Lenkijos valstybių sienų, atskirta muitinėmis, pasienio postais...

Šią vasarą aplankiau Mažąją Lietuvą iš abiejų Nemuno pusių: Lietuvos – Klaipėdos kraštą ir Rusijos – Kaliningrado sritį. Apie kelionę po Karaliaučiaus kraštą išsamiai aprašė liuteronas Algirdas Žemaitaitis „Vorutoje“, buvome persispausdinę ir mes. O aš pabandysiu aprašyti Lietuvos Mažąją Lietuvą, kurią neseniai aplankiau, lydima puikios gidės Linos, sugebėjusios įžiebtį meilės šiam kraštui kibirkštį visų keliautojų širdyse.

„Mažoji Lietuva niekuomet nebuvo pavaldi Lietuvos valstybei. Tik jos dalis – Klaipėdos kraštas po 1923 metų sukilimo priklausė Lietuvai. Iki 1525 m. Mažosios Lietuvos žemes valdė Vokiečių ordinas. Ordino valstybę panaikinus, iki 1701 m. ji priklausė Prūsijos hercogystei, 1701–1871 m. – Prūsijos karalystei, 1871–1945 m. – Vokietijai. Nuo 1945 metų Mažosios Lietuvos žemes yra pasidalijusios trys valstybės: didžioji jos dalis priklauso Rusijos Kaliningrado sričiai, pietrytinė krašto dalis, Geldapės apylinkės, priklauso Lenkijai ir šiaurinė, esanti dešiniajame Nemuno krante, t. y. Klaipėdos kraštas – Lietuvos Respublikai,“ – rašo Enciklopedijos.

Į Mažąją Lietuvą iš Lietuvos pusės įvažiavome per **SMALININKUS** – seną lietuvininkų miestelį. Kelias – pagrindinė gatvė apšviesta žvakuotais, kurių priskaičiuojama virš dviejų šimtų, senų, plačiašakių, galingų. Pirmoji gyvenvietė įsikūrė XV a., ir buvo apgyvendinta žmonių, gaminusių degutą, virusių

smalą žvejų laiveliams smaluoti. Nuo XVI a. dauguma gyventojų išpažino liuteronų tikėjimą. Ir dabar Smalininkuose yra nuo seniai veikianti liuteronų parapija, kuri nuo 2004 m. meldžiasi sugrąžintoje ir kunigo M. Kairio rūpesčiu bei brolišku parapijų iš Norvegijos, Vokietijos pagalba atstatytoje bažnyčioje.

VIEŠVILĖ – nedidelė gyvenvietė dešiniajame Nemuno krante abipus Viešvilės upelio. Kaip ir daugumoje buvusios Prūsijos miestų, svarbiausias ir gražiausias pastatas buvo Teismo rūmai. Viešvilėje išliko raudonų plytų senasis Teismo rūmų pastatas, kuriame dabar įsikūrę Viešvilės vaikų namai. Nuo XVI a. 2-os pusės Viešvilėje stovėjo liuteronų bažnyčia, prie užtventko Viešvilės upelio buvo pastatytas malūnas, aliejaus spaudykla, lentpjūvė, priklausę vokiečių Rydelių giminei. Net viena miestelio dalis buvo vadinama Rydelsburgu.

Prie kelio į Pagėgius išsidėstę **VILKYŠKIAI**, minimi nuo XVI a. 1-os pusės. Tada buvo pastatyta ir pirmoji liuteronų bažnyčia, prie

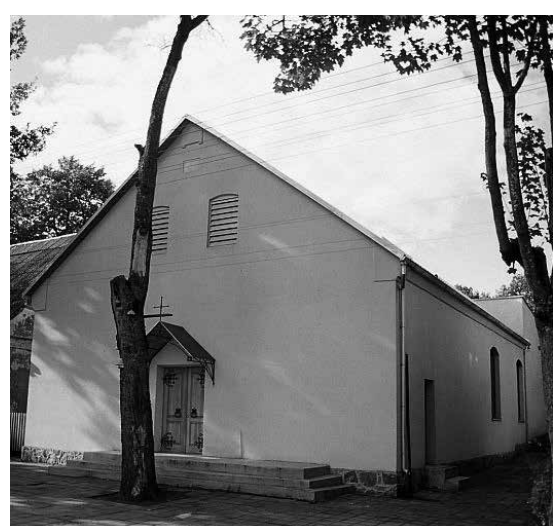
jos įkurta mokykla – viena pirmųjų Klaipėdos krašte.

Miestelis smarkiai nukentėjo Prūsijos–Švedijos karo metais: jį nuniokojo užplūdusi švedų kariuomenė. 1700 metais kilo maro epidemija, ir Vilkyškiai bei apylinkės ištuštėjo. Į be šeimininkų likusias sodybas atsikėlė kolonistai, daugiausia iš Austrijos, Zalcburgo, – dėl išpažintamo tikėjimo išvyti evangelikai. Miestelyje jiems atminti yra pastatytas paminklas: sulūžusio medinio vežimo ratas su iena. Dabartinė Vilkyškių liuteronų bažnyčia pastatyta 1771 metais, po to dar daugelį metų iki pat Pirmojo pasaulinio karo buvo gražinama, dailinama. Per Antrąjį pasaulinį karą bažnyčia nenukentėjo, bet sovietų valdžios buvo atimta, paversta sandėliu, parapija išblaškyta. Bažnyčia atgauta 1993 metais, pradėtas remontas, bokšto atstatymas. Bažnyčia naujam gyvenimui pašventinta tik 2012 metais.

Pakeliui į Pagėgius mūsų kelią perkirto nuo Tauragės į Prūsiją vedantis senasis kelias, kur per Nemuną XIX a. pr. (1907) buvo pastatytas **KARALIENĖS LUIZĖS TILTAS**, sujungęs Panemunę ir Tilžę.

Nors įsismarkavo lietus, bet neužsukti į legendomis ir padavimais garsėjantį **RAMBYNO KALNĄ**, būtų nusikaltimas. Rambynas – Mažosios Lietuvos dvasinis centras. Ant Rambyno alkakalnio nuo seniai buvo švenčiamos įvairios šventės, įvyko pirmoji lietuvių Dainų šventė.

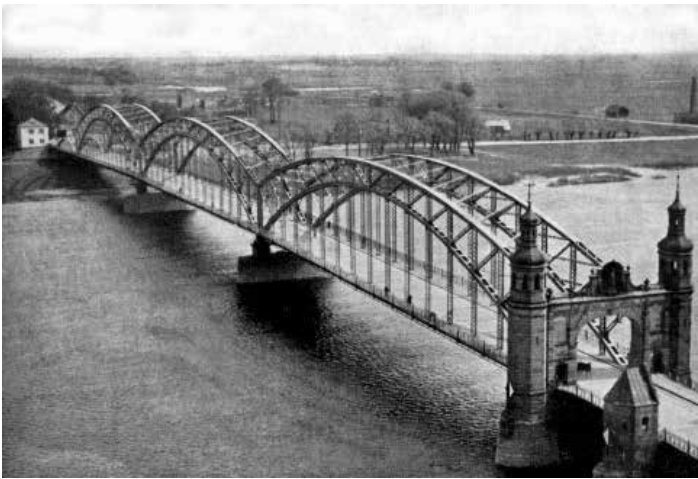
1898 metais Mažosios, Didžiosios Lietuvos ir Amerikos lietuviai pirmą kartą istorijoje buvo susitikę ant Rambyno kalno aptarti bendrų reikalų, sprendė lietuviybės išlikimo klausimą.

Smalininkų liuteronų bažnyčia

Buvę Teismo rūmai Viešvilėje

Luizės tiltas apie 1910 m.

Luizės tiltas šiandien

Lietuvybės puoselėtojai Vydūnas (Vilhelmas Storostas), Martynas Jankus čia rengdavo Joninių šventes, į kurias suvažiuodavo lietuvių chorai iš abipus Nemuno: Mažosios Lietuvos – Pagėgių, Lauksargių, Rūkų, Paskalvių, Natkiškių, Katyčių, Vanagų, taip pat Didžiosios Lietuvos, dažniausiai – iš Kauno, Tauragės. Iki pat 1933 m. visada atvykdavo ir pats Vydūnas su savo choru. Per vieną šventę giedotojai atlikdavo po 12–16 dainų bei giesmių. Šventės Rambyne pabaigoje suskambėdavo galingas jungtinis visų dalyvių choras, diriguojamas Vydūno.

Nuo Rambyno kalno kitapus Nemuno matyti Rusijos Kaliningrado srities Mažosios Lietuvos miestai Tilžė (Sovietk) ir Ragainė (Neman). Tai iš Ragainės nuo savo bažnytėlės kalno ilgėsingai į Lietuvą žiūrėjo kunigas Martynas Mažvydas...

Nuo Rambyno kalno pavažiavus apie kilometrą į rytus privažiavome senas evangelikų **BITĖNŲ KAPINAITES**. Įeinant į jas, ant vartų

iškalti Vydūno žodžiai: „Spindulys esmi begalinės šviesos“.

Bitėnų kapinės, atgavus Lietuvai nepriklausomybę, buvo sutvarkytos ir tapo Mažosios Lietuvos veikėjų panteonu: 1991 m. spalio 19 d. iš Detmoldo (Vokietija) parvežti ir perlaidoti Vydūno palaikai, 1993 m. gegužės 30 d. iš Flensburgo perlaidotas, šalia čia jau palaidotų jo šeimos narių, Martynas Jankus, 1999 m. – įžymus lietuvininkas, kompozitorius ir visuomenininkas Valteris Kristupas Banaitis*. Jo perlaidojimo iškilmėse dalyvavo ir Vilniaus ev. reformatų choras „Giesmė“, tada vadovaujamas dirigentės Tamaros Blažienės.

Bitėnuose perlaidoti ir Tilžės akto (1918 11 30) signataro Jono Vanagaičio ir jo žmonos Marijos palaikai, 2009 rugsėjo 19 d. pargabenti iš Vokietijos.

Prie įėjimo į kapinaites – originalus paminklas poetui, kunigui Kristijonui Donelaičiui. Dar 1913 m. garsaus lietuvininkų dainiaus, kun. K. Donelaičio ainiai ir vokiečių šviėsuoliai buvo nutarę poeto 200 metų gimtadieniui ant Rambyno kalno pastatyti paminklinį akmenį. Tačiau tik 2003 m. Bitėnų kapinėse netoli vartų buvo pastatytas kun. K. Donelaičio atminimui šlifuoto juodo marmuro paminklas – Dievo stalas su atversta Biblija ant jo.

PAGĖGIAI – miestelis prie Gėgės upės. Pagėgių evangelikų liuteronų bažnyčia pastatyta 1933 m. Vietovė minima nuo 1281 metų, kai vienam skalviui čia buvo užrašyta

žemė.

ŠILUTĖ – miestas, įsikūręs abipus Šyšos upės buvusioje prūsų skalvių genties teritorijoje. Per šias žemes Kryžiuočių ordino laikais ėjo kelias iš Tilžės į Klaipėdą. Miestas prasidėjo nuo 1511 m. įkurtos smuklės, pirminis pavadinimas Šilo karčema. XVI a. pr. šalia įsikūrė Verdainė. 1910 metais Prūsijos valdžia prie Šilokarčemos gyvenvietės prijungė Žibus, Cintjoniškius, Verdainę ir ji buvo vadinama vokiškai Heydekrug. 1923 metais Klaipėdos kraštą prijungus prie Lietuvos, miestelio pavadinimas pakeistas į Šilutė. Kūrėsi vietinė pramonė, 1927 m. įsteigta lietuvių gimnazija, 1926 m. pagal architekto K. Gutknechto projektą pastatyta nauja evangelikų liuteronų bažnyčia. Jos statybai lėšas įvairiu laiku skyrė: Vokiečių liuteronų bažnyčios Oberkirchenratas, Laukininkų bažnyčios fondas, Žemės ūkio ministerija, Jubiliejinių aukų fondas, Gustavo Adolfo draugija, rinktos aukos ir pačioje parapijoje

Paminklas Donelaičiui Bitėnų kapinėse

Pagėgių liuteronų bažnyčia

*Valteris Kristupas Banaitis, muzikas, žurnalistas, Mažosios Lietuvos visuomenės veikėjas, liuteroniškų giesmių liaudies melodijų rinkėjas, „Lietuvių evangelikų liaudies giesmių“ (1951) parengėjas, gimė 1918 09 26 Karaliaučiuje, mirė 1999 m. rugsėjo 9 d. Fiurs-tenberge, Šiaurės Reinas – Vestfalija.

*Erika prie freskos Šilutės liuteronų
bažnyčioje*

bei aplinkinėse bažnyčiose.

Prie Liuteronų bažnyčios ekskursantus pasitiko šilutiškės parapijietės Erika su Erna ir išsamiai papasakojo apie šios šventovės statybą, architektūrą, mecenatą Hugo Šojų.

Įėję į bokštą, portalo šone išvydome M. Liuterio paveikslą bei žodžius iš jo sukurto Reformacijos himno „*Das Wort sie sollen lassen stahn*“ („Jie Žodį mums palikti turi“), priešingame šone nutapytas liuteronybės platintojas, švedų karalius Gustavas Adolfas, virš centrinio įėjimo vėl M. Liuterio giesmės žodžiai „*Ein feste Burg ist unser Gott*“ („Tvirčiausia apsaugos pilis yra mums Viešpats Dievas“).

Per masyvias bažnyčios duris patekome į Kritusiųjų garbės salę, kur kabo juodo marmuro plokštės su aukso raidėmis išrašytomis 114 pavardžių – tiek šilutiškių žuvo Pirmojo pasaulinio karo laukuose. Greta dvi freskos: vienoje grupė skęstančių,

jūros baisenybių puolamų žmonių gelbstisi, įsikibę į plūduriuojančias laivo nuolaužas. Jų vienintelė viltis ir paguoda – švytintis kryžius, iškilęs virš nelaimės vietos. Kitoje dailininko R. Pleiferio freskoje – Kristus, prisikėlimo ir amžinojo gyvenimo simbolis.

Skliautuotosios lubos ir sienos taip pat išpieštos freskomis: Viešpats nuramina įsisiautėjusią jūrą, išgelbsti apaštalą Petrą, Sūnaus paklydėlio sugrįžimas, virš vargonų – Dovydas su arfa rankose ir kt. Labiausiai mus paveikė centrinėje dalyje altoriaus Krucifiksas – nežemiškos šviesos apsuptas Nukryžiuotasis. Altoriaus skliaute 104 žmonių atvaizdai nuo pasaulio sukūrimo iki mūsų, t.y. bažnyčios pastatymo, laikų: viršuje – Kūrėjas, Adomas ir Ieva, Kaino ir Abelio aukos scena, Nojus, Mozė, Jonas Krikštytojas ir kt. Paveiksle atvaizduoti ir Reformacijos pradininkai: Martynas Liuteris, Ulrikas Cvinglis, Jonas Kalvinas, Pilypas Melanchtonas bei menininkai, muzikai: Aligieris Dantė, Rembrantas, Diureris, J. S. Bachas ir G. Hendelis bei kt. Altoriaus arkoje išrašyti septyni maldos „Tėve mūsų“ prašymai.

Detaliai apžiūrėję Šilutės bažnyčią, skubėjome toliau, į nakvynės vietą – Mingės (Minijos) kaimą.

MINGĖ – Lietuvos Venecija, kaimelis, kurį į dvi dalis skiria Minijos upė. Gyventojai vieni pas kitus keliauja tik valtėmis. Autentiškų, senųjų žvejų sodybų beveik neišlikę, bet naujos kuriamos pagal senovines tradicijas, išlaikant aukštumą, spalvas. Vietinių gyventojų taip pat beveik nelikę, turistus aptarnauja se-

zonui iš Didžiosios Lietuvos atvykę verslininkai.

Pernakvoję kaimo turizmo sodyboje, paplaukiuojame laivu po Miniją iki jos žiočių, paskanavome tikros žuvienės, pasigrožėjome puikiai sutvarkyta už Europos paramos pinigų krantine, pavaikščiujame po ją ir per niekur nevedantį ant Minijos atšakos – kanalo tarybiniais metais pastatytą tiltą (gyventojai nesutiko, kad būtų pastatytas tiltas, jungiantis Mingės kaimo abi puses – tada būtų nebegalėję įplaukti turistiniai laivai – kaimelio „maitintojai“), palikome šį, lyg atviruke nupieštą, nuostabų, su niekuo nepalyginamą Lietuvos kampelį.

Pravažiavome Kintus.

KINTAI – nedidelis žvejų kaimelis ant Kuršių marių pakrantės. Kintuose nuo seniai veikė lietuviška liuteronų parapija. 1705 metais buvo pastatyta Kintų evangelikų liuteronų bažnyčia, kurioje, Lietuvai atgavus nepriklausomybę, meldžiasi katalikai, nes jų dabar kur kas daugiau nei liuteronų, o liuteronai meldžiasi šalia bažnyčios buvusiuose parapijos namuose, vadinamojoje mažojo bažnytėlėje. Prie bažnyčios XVIII a. buvo įkurta parapiinė pradžios mokykla, joje 1888–1892 m. mokytojavo Vydūnas. Prie bažnyčios veikė choras bei pučiamųjų instrumentų orkestras. Kintų parapijai priklauso ir Ventės gyvenvietė bei paslaptingas, romantiškas Ventės ragas.

VENTĖS RAGAS – pusiasalis prie Kuršių marių, visai netoli Nemuno upės žiočių, į pietus nuo Ventės gyvenvietės. Nuo seniausių laikų per jį traukia migruojantys paukščiai, čia yra jų žiedavimo punktas, čia

Mingės kaimas

Kintų mažoji liuteronų bažnytelė ir šalia didžioji katalikų

Ventės Rago švyturys

1837 m. pastatytas nedidelis medinis švyturys su alyva kūrenama lempa.

Pačiame rago smaigaly 1360 m. kryžiuočiai pastatė Vindenburgo pilį ir bažnyčią, kurias vėliau sugriovė marių bangos. Pilies akmenys buvo panaudoti mūrinės bažnyčios statybai. Apie 1700 m. sugriuvo ir naujoji mūrinė Ventės bažnyčia. Jos griuvėsiai buvo pervežti į Kintus ir panaudoti Kintų bažnyčios statybai.

Ventės rage tebestovi 1863 m. statytas seniausias iš septynių Lietuvoje esančių švyturių.

1929 metais Ventės rage profesorius Tadas Ivanauskas įkūrė paukščių žiedavimo stotį, kuri veikia iki šiol. Žiedavimo stoties vedėjas Vytautas Jusys pademonstravo ekskursantams kaip žieduojami paukščiai, papasakojo apie įrengtas ekspozicijas ir net atkartojė įvairių paukščių balsus. Sužinojome, kad toliausiai skrenda žiemoti mūsų nacionaliniai paukščiai – gandrai – net į Pietų Afriką, aplankydami Siriją, Izraelį. Šiais metais išperėti gandrai į Lietuvą sugrįš tik po trejų metų – kai bus subrendę ir galės poruotis... Iš Mažosios Lietuvos išvažiavome per Saugas.

SAUGOS – kaip ir dauguma to krašto teritorijų, kažkada buvo apgyvendinta prūsų genčių, kurias nukariavo Kryžiuočių ordinas. Jam supasaulėjus, priklausė Prūsijai, XIX–XX a. – Vokietijos imperijai. Per Saugas ėjo kelias iš Tilžės į Klaipėdą: nutiestas plentas, vėliau – ir geležinkelis.

Kraštas buvo apgyventas daugiausia lietuvių, liuteronų. 1815 metais nuo Verdainės parapijos buvo atskirti šiauriniai kaimai ir įkurta Saugų filija, pamaldų laikyti atva-

žiuodavo vienas iš Verdainės kunigų. Dabar tebestovinti stačiakampė, raudonų plytų, su nedideliu bokšteliu, aukšta, masyvi Saugų bažnyčia buvo pastatyta 1857 metais. Jos prieangio sienoje įrašyta apie 200 per Pirmąjį pasaulinį karą žuvusių parapijiečių pavardžių. Antrojo pasaulinio karo viesulas bažnyčios pastatą kiek apgadino, bet žmonės nesunkiai jį vėl sutvarkė. Nesant dvasininkų, pamaldas laikė sakytojai. Dabar liuteronų parapiją aptarnauja kun. Mindaugas Žilinskas.

Saugų seniūnija rytuose ribojasi su Švėkšnos.

ŠVĖKŠNA – taip pat Šilutės rajono miestelis, bet jau Didžiosios Lietuvos pusėje, šalia kurio teka Švėkšnalės upelis, davęs pavadinimą miesteliui. Švėkšna minima nuo XIV amžiaus, XVI a. pr. jau priklausė Žemaičių seniūnui Kęsgailai. Švėkšnoje yra ne tik katalikų, bet ir ev. liuteronų parapija: netoli parko 1867 m. pastatyta nedidelė mūrinė liuteronų bažnytelė.

IX a. viduryje, kai miestelis priklausė grafams Pliateriams, virš kelio į Klaipėdą pastatytas mūrinis, dviejų arkų pėsčiųjų tiltas, jungiantis katalikų bažnyčios šventorių su Pliaterių rūmais ir parku. Bažnyčia atsidūrė viduryje dviejų gatvių, kur nurodytas eismas ratu. Deja, didžiuliams autobusams pravažiuoti „pagal taisykles“ kliudo Pliaterių tiltas, tad mums teko pažeisti taisykles ir važiuoti „prieš eismą“, vadovei stojus į „reguliuotojo“ poziciją. Tai buvo dar viena – paskutinė šios kelionės atrakcija...

Saugų liuteronų bažnyčia

Švėkšnos katalikų bažnyčia

Tiltas, jungiantis Švėkšnos katalikų bažnyčios šventorių su Pliaterių rūmais

MATILDA JASIUKĖNAITĖ

1908–1982

Š.m. lapkričio 25 d. būtų sukakę 105 metai labai gerbiamai, puikiai mūsų tikėjimo sesei Matildai Jasiukėnaitei, buvusiai Laužadiškio pradinės ir Medeikių vidurinės mokyklų mokytojai, jau 31 metus besiilsinčiai Antavilių kapinėse.

Matilda Jasiukėnaitė gimė 1908 metais lapkričio (p. seną stilių) 25 d. Biržų valsč. Stačkūnų kaime pasiturinčių valstiečių reformatų šeimoje. Tėvas Stasys Jasiukėnas buvo muzikalus žmogus, buvo subūręs net nedidelį chorelį, jam sėkmingai vadovavo, tad ir mažoji Matilda turėjo gabumų muzikai, buvo supažindinta su muzikiniu raštu. Būdama dešimties metų sugebėdavo iš gaidų pagroti nesudėtingą keturbalsį muzikos kūrinėlį.

1922 m. įstojo į Biržų gimnaziją, pamėgo svetimą kalbą. Kaip rašoma Jos pačios užpildytame kadru apskaitos lape, gerai mokėjo vokiečių kalbą, vidutiniškai – rusų ir latvių, kiek silpniau – anglų.

Būdama silpnokos sveikatos, baigusi gimnaziją nestojo toliau mokytis į Universitetą, o liko namuose. Pradinė mokykla kaip tik buvo jų namuose, galėjo, kaip pati rašo autobiografijoje, prisiziūrėti mokytojos su vaikais darbo, pagelbėti jai organizuojant saviveiklą. Darbas su vaikais pasirodė Matildai įdomus,

pastebėjo savo gabumus ir polinkį jiems vadovauti, juos lavinti.

1935 metais įstojo į Klaipėdos pedagoginį institutą, pasirinko mokytis anglų kalbą, o atliekamą laiką skyrė psichologijos mokslo studijavimui. Baigusi įsidarbino savam krašte, Laužadiškio mokykloje, ir su meile atsidavė meniniams dalykams: vadovavo mokyklos ir paaugusių mergaičių chorams. Sekėsi puikiai – rezultatai lenkė daugelį aplinkinių mokyklų. Laužadiškyje išdirbo iki Antrojo pasaulinio karo. Po karo buvo perkelta į Medeikius. Čia galėjo atiduoti savo mėgiamų dalykų – svetimų kalbų ir muzikos – dėstymui. Taip pat ir choreografijai, nors tam specialiųjų žinių neturėjo, bet, būdama pati labai muzikali, sugebėdavo susidoroti. 1948 m. vasarą Švietimo ministerijos buvo komandiruota į Vilnių, į choreografijos kursus. Nuo tada, kaip Ji pati rašo, atsiskleidė naujas ir visų įdomiausias Jos gyvenimo knygos lapas. Su didžiuliu entuziazmu kibo į Jos širdžiai labai mielą saviveiklos barą, meno saviveikla tapo Jos gyvenimo prasme. Jos įsitikinimu, „joks mokslas nepajėgs taip suformuoti bręstančio žmogaus sielos, kaip menas ir dar kartą menas“. Be muzikinių gabumų Matilda ir prieš gražiai.

Medeikių septynmetėje, vėliau vidurinėje, mokykloje dėstė rusų, anglų kalbas, muziką, dainavimą, vedė mokyklos chorą. Jos vadovaujamas choras nuolat gaudavo

apdovanojimus, dalyvaudavo Dainų šventėse Vilniuje. Matilda ruošdavo ir mokinių pasirodymus – montažus su dainomis ir šokių numeriais, spektaklius su dramos būreliu.

Be to, buvo saviveiklos ratelio prie Medeikių klubo skaityklos meno vadove, vadovavo moterų chorui. Medeikiuose įkurus vakarinę mokyklą, dirbo ir joje.

Apie Matildą Jasiukėnaitę su meile, labai šiltai atsiliepia Jos buvę bendradarbiai, mokiniai.

„Tai buvo nuostabus žmogus: meniškos prigimties, inteligentiška, poetiška, savita asmenybė. Svarbiausia – labai geras žmogus“, – prisimena kolegė iš Medeikių vidurinės mokyklos Paulina Biraitė. – Tai buvo iš prigimties pedagogė“.

„Mokytoja buvo labai įdomus žmogus. Intelligentiškos išvaizdos, visada madingai apsirengusi. Ji buvo tarsi naujos mados šauklis. Mados juk kartojasi... Ji tarsi priešaukdavo naują madą... Mes daug ko iš Jos išmokome, sužinojome. Ji buvo ir dvasios inteligentė. Tikra mokytoja“ – rašo savo atsiminimuose buvusi Jos mokinė iš Medeikių mokyklos Olga Inkėnaitė-Viederienė.

Matilda Jasiukėnaitė, išėjusi į pensiją, laikėsi krikščiasūnio Kutros šeimoje, jų namuose buvo Jai paskirtas kambarėlis. Bet kai Matilda susirgo sunkia, nepagydoma liga, Kutrienė dirbusi kolūkyje melžėja, nelabai daug laiko galėjo skirti Jos priežiūrai. Matildą išvežė į Aukštelkų, šalia Šiaulių, globos namus, kur sąlygos buvo baisios. Giminaite Palmira Čygaitė atsiėmė Ją ir pervežė į Antavilius, globojo ir slaugė kiek pajėgė iki paskutinių dienų. Matildą lankė, pas Ją atvažiuodavo į Antavilius buvę bendradarbiai, mokiniai.

Mirė Matilda Jasiukėnaitė 1982 m., palaidota Antavilių kapinėse.

Jos buvusi mokinė Olga Inkėnaitė-Viederienė, gyvendama netoli Antavilių, lanko ir prižiūri mokytojos Matildos Jasiukėnaitės kapą, saugo Jos šviesų atminimą.

Mokytoją Matildą Jasiukėnaitę išlydint į pensiją

I N F O R M A C I J A

Spalio mėn. išleisto Lenkijos ev. reformatų Bažnyčios Konsistorijos periodinio leidinio „Jednota“ (Vienata) Nr.3 viršelį puošia Vilniaus ev. reformatų bažnyčios centrinio lango vitražas. Žurnale daug vietos skirta Vokietijos, Lenkijos ir Lietuvos konsultacijoms, vykusioms rugsėjo 19-22 d. Vilniuje, Brastos Biblijos ir Heidelbergo katekizmo 450 metų jubiliejų minėjimams įvairiuose Lenkijos miestuose, kuriuose yra reformatų parapijos: Varšuvoje, Žychline, Zelove. Mokslinės konferencijos, skirtos Brastos Biblijos 450 metų jubiliejui, lapkričio 20-21 dienomis Varšuvoje garbės kuratorius yra Lenkijos prezidentas Bronislovas Komarovskis.

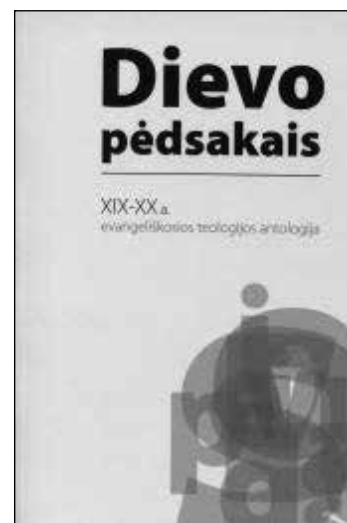
Lapkričio 5 d. Lietuvos mokslų akademijoje rinkosi vilniečiai į Reformacijos dienai skirtą disputą „Reformacija Lietuvoje: asmenybės, procesai, idėjos“, kuriame įžvalgomis dalinasi doc. habil. dr. Ingė Lukšaitė ir prof. habil. dr. Dainora Pociūtė-Abukevičienė, giedojo „Pagirių dainorių“ ir Vilniaus ev. reformatų „Giesmės“ jungtinis choras, vadovaujamas Janinos Pamarnackienės.

Lapkričio 9 d. Tauragės miestą užtvindė jaunimas: vyko kasmetinis XII šiuolaikinės krikščioniškos muzikos festivalis „Sielos 2013“. Festivalį pradėjo Tauragės Švč. Trejybės parapijos klebonas kun. Alvydas Bridikis žodžiais: „Gera

mums čia būti! (Mt 17, 4) Mes esame viena Kristuje, tad skelbkime, kad visi esame Dievo tautos vaikai!“ Publiką pasveikino Tauragės rajono meras Pranas Petrošius, Lietuvos evangelikų liuteronų Bažnyčios vyskupas kun. Mindaugas Sabutis. Į festivalį atvyko per 30 muzikinių kolektyvų ir dainininkų, puoselėjančių šiuolaikinės krikščioniškos muzikos tradicijas. Pradžiuginti tauragiškius bei miesto svečius šlovinimo muzika atvyko muzikantai ne tik iš visos Lietuvos. Festivalio programą pajvairino gerai žinomas krikščioniškos muzikos kūrėjas Gintautas Tautkus iš Dublino, koncertavo grupė iš Kijevo (Ukraina) „Life in Yeshua“ bei grupė „Crossfaya“ – Jungtinė Karalystė.

Lapkričio 16 d. Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje šurmuliavo studentai, skambėjo dainuojančios studentijos balsai. Tarptautinės studentų dienos išvakarėse vyko XV-ojo Lietuvos aukštųjų mokyklų chorų festivalio vienas iš renginių, koncertavo Šiaulių universiteto merginų choras „Pavasaris“, vad. Gedimino Ramanausko, Vilniaus Gedimino technikos universiteto mišrus choras „Gabija“, vad. Rasos Viskontaitės, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Medicinos akademijos mišrus choras „Neris“, vad. Tomas Lapinskas. Deja, be bažnyčios tarnautojų, daugiau nė vienas parapijietis nesužadėjo renginiu.

Lapkričio 18 d. Biržų r. Likėnuose iškilmingai atidaryta biuvetė „Vilties angelas“ – statinys ant mineralinio šaltinio, iš kurio imamas trykštantis mineralinis vanduo. Šešerius metus neveikusia biuvete po kapitalinio remonto vėl galės naudotis Likėnų reabilitacijos ligoninės pacientai ir parko lankytojai. Savivaldybės merė Irutė Varzienė ir Administracijos direktorius Vytautas Džėja dalyvavo VšĮ Respublikinės Panevėžio ligoninės filialo Likėnų reabilitacijos ligoninėje vykusioje iškilmingoje biuvetės „Vilties angelas“ atidarymo šventėje.

Lapkričio 29 d. Vilniaus ev. liuteronų Parapijos namuose pristatoma knyga „Dievo pėdsakais“ XIX–XX a. evangeliškosios teologijos antologija. Sudarytojai Wilfried Härle ir Tomas Kiauka, išleido Kultūros barai, 2013, 416 psl., iš vokiečių kalbos vertė T. Kiauka.

Lapkričio 30 d. Salamiesčio evangelikų reformatų parapijos 430 metų įkūrimo paminėjimas. Padėkos pamaldos Salamiesčio bažnytėlėje, minėjimas – Salamiesčio bendruomenės namuose bei paskaita apie Salamiesčio ir parapijos istoriją. Pirmoji Salamiesčio ev. reformatų bažnyčia, kaip mini istoriniai šaltiniai, pastatyta prieš 1583 m. Mokykla Salamiestyje prie reformatų bažnyčios buvo įkurta 1595 metais LDK kunigaikščio Kristupo Radvilos Perkūno ir yra viena seniausių Lietuvoje. Fundacijas mokyklai, kaip ir špitolei, pamokslininkų namams, po XVII a. karų atnaujindavo vėlesnieji valdytojai kunigaikščiai Boguslavas Radvila, Liudvika Karolina Radvilaitė.

Biuvetė „Vilties angelas“

Sveikiname parapijietę

dailėtyrininkę, humanitarinių mokslų daktarę
INGRIDĄ KORSAKAITĘ
 75-ojo Gimtadienio proga.

Linkime naujų kūrybinių įkvėpimų, sveikatos ir Viešpaties palaimos!

Vilniaus ev. reformatų parapijos taryba

KVIETIMAS

Vilniečiai kviečia visus į šventines pamaldas

2013 m. gruodžio 7 d. 12 val.

Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje, Pylimo g. 18.

Minėsime pirmųjų pamaldų pagal reformatų liturgiją

460 metų sukaktį.

1553 m. gruodžio 2 d. tokios pamaldos pirmą kartą įvyko Lietuvos didžiojo kunigaikščio Mikalojaus Radvilos Juodojo Lukiškių dvare, Vilniuje.

Vilniaus ev. reformatų parapijos taryba

LAIDA EVANGELIKAMS
„KELIAS“

Per „LRT Kultūra“ –
 kiekvieną šeštadienį
 10.15 val.

Laidos autorė
 Ina Drąsutienė,
 mob. tel. +370 686 59625,
 el.paštas: inadra@takas.lt

Leidinio spaudos rėmėjas

Birbinių g. 4a, LT-02121, Vilnius
 tel.: +370 5 2627585
 mob.tel.: +370 655 24403

Linksmoji g.5, LT-02041, Vilnius
 tel.: +370 5 2639004
 mob.tel.: +370 652 11944

www.klion.lt

Laiškus redakcijai galite rašyti:

Pylimo 20-13, Vilnius,
 Vilniaus ev. reformatų parapijos raštinė,
 el.paštas: dalija@mail.lt

Parengė Dalija Gudliauskienė,
 tel. 8 685 74 951

Redagavo Raimondas Natka,
 Danutė Kavaliauskienė

Leidėjas:

Vilniaus ev. reformatų parapija
 Tiražas 100 egz.

Leidėjai straipsnius taiso ir trumpina
 savo nuožiūra

**Laikraštis platinamas už auką.
 Leidžiamas tik iš surinktų aukų.**